

เอกสารชุดส่งเสริมการอ่าน

ชมรมรักษ์ธรรมชาติ

อุดมการเกษตรอินทรีย์ จิตรวิญญาณ

แห่งการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

โดย บุญกอง สุวรรณเพ็ชร

สมาชิกเกษตรอินทรีย์

คำเตือน

เกษตรเคมีห้ามอ่าน

นะโมน้อมพุทธศาสนาเฮา
นะโมเอากายใจใส่ครองธรรมแท้
นะโมแปสามชั้นสงฆ์ศีลสังกิเลส
ผู้ข่านบอบน้อมชูไว้หว่างเขียร
ข้าจักเขียนณฎาก้อม ณฎายาวพอไต่ย่าว
ขออย่ามีบ่อนช่อง ให้ไหลเลื่อนสำนะธิ แนแม¹

ในยุคนี้ กะหากแม่นทูนนิยม² สมใจเขาฝ่ายนายทูนพุ่น³ บุญกรรมนั้นบ่มีหวนเห็นดอก มีแต่
บอม้างวัดถ่มสิไถปั่นปลุกบักแตง⁴ มีแต่แงงทางไต้⁵ เอือนไกลกะบ่ข่าว เขียนไกลๆ กะลิม
ย้อยองยาม⁶ สามไตรแก้วบ่มองเห็นคุณค่า ตื่นขึ้นมาแต่ละมื่อ หลดหาหม่องแต่สิรวย⁷

ปลุกตันกร้วยกะหากแม่นหวังผล ใผผู้เป็นคนจน อย่าหวังสิโมไต้⁸ มีแต่ไหลลงห่วยลงหลุม
เหลวแหลก แต่สิถึกหลอกล่อหลงเร่เหลี้ยมกล คนซาวเชื้อซาวนาสิอืดอยาก⁹ เข้าอยู่นาปลุก
ไว้ มีเงินซื้อจ้งไต่กิน¹⁰ สัวสิลินปีหนึ่งปางตาย¹¹ ขายแสงโตอ้อมเต็มคววมื่อ¹² หนังสือก้อม¹³
แขนคอกหนักหน่วง¹⁴ มีแต่หนักตีมเรื่อยบ่มีมื่อว่าสิเบา¹⁵

¹ ท่อนนี้ย่อครุตามชนบทลอนล่า อารารณาคุณพระศรีรัตนตรัย แจ้งความประสงค์ผู้แต่ง และขอให้เขียน
ไต่อย่างไม้ขัดข้อง, แนแม (แน่นแม) คือคำสร้อยแปลว่าด้วยเถิด

² หาก ไม่ได้แปลว่าถ่า แต่เป็นคำที่สะกิดให้สนใจตรรกะพลิกผันของประโยค, กะแม่น แปลว่าก็คือ

³ พุ่น คือพูน

⁴ ม้าง คือรื้อทำลาย (มล้าง), ถ่ม คือทิ้ง, ปั่น คือพลิก (ปลิ้น)

⁵ แงง คือมองดู

⁶ ย้อยองยาม แปลว่าเยียมเยียน

⁷ มื่อ แปลว่าวัน, หลด แปลว่าก็, หม่อง แปลว่าที่

⁸ โม คือใหญ่ อย่างในวลีฝรั่งตั้งโม

⁹ อืดอยาก คืออดอยาก

¹⁰ จ้ง/จ้ง คือจิ้ง ถึง ค่อย

¹¹ สัวสิลินปีหนึ่ง คือกว่าจะหมดไปปีหนึ่งๆ

¹² อ้อมเต็มคววมื่อ คืออ้อมท้องไปได้วันหนึ่งๆ

¹³ หนังสือก้อม หมายถึงสัญญาที่ผูกมัดกับธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.)

¹⁴ แขนคอก คือแขนคอก

¹⁵ ตีม คือเติม

(หน้าซ้าย ไม่มีเลขหน้า)

เหลียวเห็นหินพลานกว้าง

อยากมาไถเอาข้าวหวาน

คือสิงามหลีนบ้าน

หมานข้าวสุ่ปี

มันเต็มทีนาก้อน

หินศิลาบ้ออันเหยิง

แนวว่าโตบเตี้ยง

ไผสิฐู้ห้อมดิ่ง ท่านเอย¹

¹ ญานี้เปรียบเปรยถึงคนไม่มีปัญญา แม้เราต้องการจะปลูกฝังสิ่งใดกับเขาก็ยอมไม่เกิดผล เหมือนที่ดินที่เป็นแผ่นหิน เราอยากจะได้เพื่อปลูกข้าวให้งามเกินชาวบ้านเขาอย่างไร ก็ต้องมาติดก้อนหินที่ไถไม่เข้า

คันสีเซาวางไว¹ มาจนใจหมู่สิหรื² จำใจบินแล่นจำขำมาบปาน³ เจ้าผู้ผู้ดอกหวาน หนีไป
บานบ้านเผิ่น ฝนตกลินถิ่นผ้าอ้อม⁴ บ่มีคู้กริ่นชะจร ผุงคะมรแนวเผิ่ง⁵ ไปหลงเล็งดอก
กระดาศ วาดควมฝั้นอยู่ฟ้าเห็นผ้าว่าดี⁶ ไบบักมีไบบักยม มีแต่เหี่ยว คันแม่ฝนบ่ย่อย
คอยถ้าแต่สิตาย⁷

ควมโหดร้าย คนแต่งแปลงสรร⁸ บ่แม่เป็นบุญกรรม แต่หากมีคนสร้าง สังคมซ้อสนับสนชั้น
ส่วน ชุมหมู่โซ้นสุ่มฐู้สุดเห็น⁹ ไทชุมเขี่ยชวานามีมาก¹⁰ เขาอยากขึ้นหลังป้ายชีค้อ¹¹ ถือ
ขอซ้างสนเคาจงแล่น¹² ถือไม้เสตีกันไหลไป¹³ ล้อมฮั่วไว้กั๊ดแวดเป็นวง¹⁴ ชวานาสูเกิดตายใน
หั้น¹⁵ ใญ่ฮั่วฮั่วฮาวฮ้อนใส¹⁶ กูบอกแล้วฮุ่น้อย่าฝืน ยามวันคีนกราบกูแลงเข้า¹⁷ เขาถือไม้
ถือปิ่นมันบ่าป หาละกั้มกราบเท้ากุนี่ต่อไป

ไต้ห่มไม้บ่มีแต่ชีกะเดียน แต่หากมีแนวมดงอดเงาเข็บพ้อม บ่ยอมไปนากันนำฮอยเข้าหลี่ สี่
ขอยืนอยู่หั้น จนเป็นก้อนแผ่นหิน พุ่นแหล่ว¹⁸

¹ คัน แปลว่าถ้ำ, เซา แปลว่าเล็ก พัก

² หมู่ แปลว่าเพื่อน, หรื/หลิ่น/ลิ่น แปลว่าเกิน ในความหมายเกินหน้าเกินตา

³ บิน คือคืบไป เสือกตัวไป, แล่นจำ คือวิ่งจำฮั่ว, ซำ/สำ คือเท่า

⁴ ฝนลิน คือฝนปรอย, ถิ่นผ้าอ้อม คือภูมิลาเนา

⁵ คะมร คือภมร, เผิ่ง คือฝิ่ง

⁶ ฝ่า/ผ้า แปลว่าเมฆ

⁷ ท่อนนี้เปรียบคนหนุ่มสาวเป็นดอกไม้ที่หายไป และเปรียบคนเฒ่าคนแก่เป็นใบไม้ที่เหี่ยวเฉา

⁸ แปลง แปลว่าสร้าง, สรร คือรังสรรค์

⁹ ชุม แปลว่าพวก, โซ้น แปลว่าใหญ่

¹⁰ ไท แปลว่าคน ชาว, เขี่ย คือเชื้อ เผ่าพันธุ์

¹¹ ป้าย คือปิ่น

¹² สนเคา คือสนตะพาย

¹³ ไหล คือไล่

¹⁴ กั๊ด คือสกั๊ด, แวด คือล้อม

¹⁵ ในหั้น คือในนั้น

¹⁶ ใญ่ แปลว่าบุก ฝ่าฝืน

¹⁷ แลงเข้า คือค่าเข้า

¹⁸ ท่อนนี้เปรียบชุมชนเป็นร่มไม้ ที่ไม่ได้มีแต่ชีๆแบบชีไก่เดือน (ไล่เดือน) แต่ยังมีพวกที่มีพิษสงอย่างมด
แมงป่อง (งอด) แมงป่องยักษ์ (เงา) และตะขาบ (เข็บ) อยู่ด้วย ที่มีอหังการไม่เดินตามรอยเข้าหลบมุม

มาสิกล่าวบ่อนั้น ความฝันของคนถั่ง¹ ใต้ห่มฟ้าโค้ง ๆ หากหลายเชื้อเผ่าพันธ์ วันคืนค้อยมีแต่
ลอยในน้ำแจ่ง² บ่มีบ่อนสิค่าง³ หลดไหลเวียงอยู่เชิงวัง⁴ แนวนบมีบ่อนจั้ง⁵ แล้วแต่กะแสสิน สิพา
เป็นหรือตายกะบ่ห้วนเห็นฮู้ แนวนบมีทางสู่เอาแต่ฮู้น้ำสิถึง คั้นแม่มนุดมอดเมี้ยน กะโสเว้าว่า
แต่กำโตแล้ว⁶

(แก้ว) แจ้วต่างแจ้ว แจ้วกะต่างมันแจ้ว แนวนมันแซงหากบ่คือมันน้ำ แนวนนามแต่บ่คือหนาม
บักเขี่ยขึ้น ฮอดมืออื่นหมื่อหน้า สิเป็นฮ้ายกว่าหลัง คิดต่อตั้งหวังเผิงทางการ⁷ ก็หากไกลปาน
ดาวห่างดินแสนฮ้อย ลอยนำแล้วผันพาไปทางบ่แม่⁸ ตั้วให้แล่นเข้าหม่อแจ่งต้มอ่อมพุง⁹
บอกให้ไปสอนกุงอยู่เทิงยอดปายตาน¹⁰ บอกให้ไปมหายอยู่เทิงปายไม้ บอกให้ไปตักน้ำมา
เทใส่ในโอ่ง จนว่าโอ่งใหญ่ล้นยังเทซ้ำเต็มบ่เซา

ดินฮ้อนแฮ¹¹ ปวงสิกอโพนในหนอง แนวนบมีทางไปจั้งได้จำใจสร้าง สิขอถางทางไว้ ไผบ่
เที่ยวกะแล้วแต่ หมาบแจ่ลากใส่กะบุญแล้วตั้ว¹²

¹ ถั่ง/โถ้ง คือทุ่ง

² ลอยในน้ำแจ่ง (น้ำแก่ง) หมายถึงแหวกว่ายในน้ำท่วม

³ บ่อน แปลว่าที่

⁴ เวียง แปลว่าอ้อม, เชิง คือครึ่ง, วัง คือบริเวณน้ำลึก

⁵ จั้ง ในที่นี้คือจั้ง แปลว่าที่ฝั่ง

⁶ กำโต หมายถึงกรรมของตัวผู้ฟัง (ตั้ว เป็นสรรพนามบุคคลที่ 2)

⁷ เผิง คือฝั่ง

⁸ นำ แปลว่าตาม ลอยนำ คือว่ายตาม, ผัน (ผัน) คือกลับ ดัน, ทางบ่แม่ คือทางที่ไม่ใช่

⁹ ตั้ว แปลว่าหลอก พ้องเสียงกับตั้ว/ตั้วที่เป็นคำสร้อยบ่บอกคำถามเชิงวาทศิลป์, หม่อแจ่ง คือหม้อแกง

¹⁰ สอน คือตัก ซ้อน (ซ้อน), เเทิง แปลว่าบน

¹¹ แฮ คืออบฮ้าว

¹² หม่า หมายถึงคน, แจ่ (แก่) แปลว่าลาก, ลากใส่ ไม้ได้หมายถึงแจ แต่แปลว่าฆ่า ฆ่าแหละเอาไปกิน

หาผู้รู้เ็นว่าภูมิปัญญา ในชุมชนหากสมีเหลือบ้าง เอาความชู้บราณกาลก่อน กรองกันแล้ว
เกินก่อนคำคำ นำแนวไม้เป็นยามาปลูก เจ็บป่วยไข้กินแล้วสว่างเขา¹ นกเค้าฮ้องก้าฝ่ายทาง
เหนือ หาผู้มาลงเฮือส่อยกันพายข้าม² เป็นไ้ที่บ้านไ้ไ้หาหาหมู่ มาห่มตุมหาหม่องเรื่องการ
หมอบโบราณหมอบผีฟ้า หมอยาหมอธรรมแก่ หมอต่าแแม่บ้าน³ หมอส่อนสุดขว้าณ⁴ หมอ
ใหม่ร้วนหมอก่าเสริมทิม⁵ เทิงหมอเ็นหมอมอช้อยกันหาคัน⁶ ปันหาความจนไ้ของเฮามียั้ง
แห่น⁷ โสชอกไ้ไ้เห็นพร้อมทั่วกัน⁸ ทุกหนึ่งนั้นก็หากแม่่นสังฆาร ยามเจ็บเป็นปีนปัวกันไ้⁹
ยามเป็นไ้หายาแสนยาก คันไปหาแล่นซื้อเงินซ้ากะบมี¹⁰ หายืมหนีจำเป็นซิ่นฮอด เงิน
หน่อยๆคอยถ่าว่าสิเซา ทางโรงบาลกะแห่งเว้า¹¹ ถางถากยามจน เจ็บเจียนตายบ่แลหลัง
จ้อย¹² เงินบ่มีพอร้อยสิมาปัวหาห่า ยาแต่ละเม็ดแต่ละก้อน เงินซื้อบ่แม่่นขอ

แขนจ้อก้อคนทุกคนจน¹³ เข้าบ่ถึงยาดีจั้งไ้ตายสูญเสี้ยง คนเมืองพุนมีเงินแสนไ้¹⁴ เจ็บป่วย
ไ้หมออุ้มไ้ไ้เพียง พุนแล้ว¹⁵

¹ สว่างเขา คือสร้างซา หายจากโรค

² ส่อย/ช้อย คือช่วย

³ หมอต่าแแม่ คือหมอต่าแแม่

⁴ หมอส่อนสุดขว้าณ คือหมอที่ใช้สวิงช้อนขว้าณ อัญเชิญขว้าณที่กระเจิงไปให้กลับเข้าตัว

⁵ ทิม หมายถึงทิม

⁶ เทิง ในที่นี้คือทั้ง, หมอเ็น คือหมอนวด, หมอมอ คือหมอดู

⁷ จนไ้ คือยากไ้, มียั้งแห่น คือมีอะไรบ้าง

⁸ โส แปลว่าคุย, ชอก แปลว่าเสาะหา

⁹ เจ็บเป็น หมายถึงเจ็บป่วยไม่ถึงตาย, ปีนปัว คือรักษา

¹⁰ ซ้า คือด้วยซ้า เงินซ้ากะบมี แปลว่าเงินก็ไม่มีด้วยซ้า

¹¹ แห่ง แปลว่ายั้ง

¹² แลหลัง คือแลหลังยว, จ้อย คือคำสร้อยแปลว่าซะงั้น

¹³ แขน (แขน) คือขั่นแค่น, ทุก (ทุกข) แปลว่าจน

¹⁴ วรรคนี้คล้องจองกับวรรคก่อนหน้า เพราะสระเอื้อและสระเอี้ยในสำเนียงถิ่นออกเป็นเสียงเดียวกัน, ไ้
คือไ้ หมายถึงถึงถึงเงิน

¹⁵ พุนแล้ว แปลว่าขนาดนั้นเลยแหละ

ฟ้าฮ้องเปรี้ยงฮ้องหน้าหลายที ปี26กลุ่มคนโฮมเต้า¹ รวมกันเข้ามีใจฮักห่อ² ก่อเกิดแล้วไต่บ้าน วัดวา มีสัทธาแองกร้า พันฝ่ามารสุ่ม ในชุมชนส่อยกันเสริมสร้าง เป็นสวนกว้างรวมกันหลายไร่ เอ็นว่าสวนสหกรณ์ไพร ตั้งแต่ดาวเมื่อพัน เดียวนี้ผืนแห่งงาม บ่ได้ห้ามไผ่สิทศนาจร เป็นโรงเรียนยาดีบอกสอนชาวบ้าน เป็นตำนานของเค้ามูลมังพ่อแม่³ เผิ่นแต่งไว้ชุมชนี้แต่งตาม

ย่อนว่ามีขื่อห้าม⁴ เงินหนาหอมมาส่อย เงินน้อยๆตายถิมกะสว่างสุ⁵ สิบชาวฮู้มันบ่ท้อมือคำ คับบ่ตำดวงตาหากบ่เห็นความฮ้าย เห็นมาแล้วจิตใจหดหู่ ฮ้ายเพ็งๆเงินน้อยบ่สะออน⁶ ย่อนมันเป็นแนวนี้ จังพากันตั้งกลุ่ม ชุมโรงบานเผิงบ่ได้ จังหันเข้าเผิงเจ้าของ⁷ กองทุนนั้นก็บ่มีไผ่สิมาส่อย เงินบาทเบี่ยหาใช้แต่ละคน (อันว่า) ย่อนเป็นคนไต่บ้าน ทางการบ่เห็นดอก มีแต่เขาสิตอกค้อนชุมชนี้หมู่สหาย

¹ โฮม คือรวม, เต้า คือประชุม

² ฮักห่อ หมายถึงรักแบบทะนุถนอม

³ มูลมัง คือมรดก

⁴ ย่อน แปลว่าเพราะ

⁵ กะสว่าง คือก็สว่าง

⁶ ฮ้าย คำกริยา แปลว่าดูดำ, บ่สะออน คือไม่ปลื้ม

⁷ เจ้าของ แปลว่าตัวเอง

แต่ก็ยังบ่ฮ้าย อาศัยเฝ้าผู้ทรงศีล ท่านพระครูสุภาจารวัฒน์ ส่วยชอมชูคำ¹ อุปถัมภ์บ้าน
นำแงงเข้าคำ² จนว่าไ้ด้ร้างลำหลายมี้อขวบปี ยาไ้ดีดีหามาไ้ หามาส่วยกันปลุก ไ้รักษา
เพื่อนบ้าน มีไ้ประโยชน์หลาย

ปีเดือนย้ายหลายรอบเวียนหมุน ในชุมชนส่วยกันขันสู³ พานู่ม้างถางทางสารต่อ หาบ่อน
หม่องตอดันเหตุภัย เจ็บป่วยไข่มันเกิดน้าย⁴ พวกกันหาชอกเป็นเห็นไ้ ในลำใส่เฮากินยั้ง
แห่น มีพิษฮ้ายเย็นฮ้อนต่างกัน วันแลงเช้าเฮากินผักหมี คำว่าอยู่ดีกินดี เป็นจั้งไ้พี่น้อง ให้
รองคั้นชอกหา เบ็งตุ⁵

ที่ประชุมพวกกันหนึ่งมู้ตุ ขบคิดพิศนา คนทั้งหลายมิดปานหอยไข⁶ บ่มีไ้คิดพ้อเห็นตัน
เหตุการณ์⁷ ท่านพระครูจั้งตันในองประชุมใหญ่⁸ อยู่ดีกินดีเป็นจั้งไ้ อาตมาสิว่าให้ชุมเจ้า
หินตรอง⁹ เบ็งตุ

คำว่าอยู่ดีนั้น หากหมายรวมหลายอย่าง ทั้งหมู่บ้าน-

¹ ชอม แปลว่าเผ้าดู

² นำแงง คือตามดูแล

³ ขันสู/ขันสู แปลว่าอาสา

⁴ น้า ในที่แปลว่าด้วย

⁵ เบ็งตุ แปลว่าดูเถิด

⁶ มิด แปลว่าเงียบ, มิดปานหอยไข คือเงียบยังกับหอยที่เป็นไข

⁷ พ้อ แปลว่าพบ, คิดพ้อ คือคิดไ้ นึกขึ้นไ้

⁸ ต้าน แปลว่ากล่าว

⁹ หินตรอง คือพิจารณา

โจรสัยบ่มี บ้านห้องฟี่ปแตกแยกความเห็น บุษาคณผู้ควรรการหว่าย¹ หว่ายสามเส้นให้พากัน
สานเสี้ยน วัต-บ้าน-โรงเรียน ของเขามีคู้บ้านสานผ่นหนึ่งเดียว เจ้าผู้เขี้ยวไบหว่านเฮือนชาน
ให้สอาด ทั้งเสื่อผ้าซักร้างให้หายเสี้ยนกรีนบ่ดี² ไต้ห่มมีปัตกวาดให้มันแปน³ ทั้งกะโป้ปองนม
อย่าให้มันข้งน้ำ⁴ แแนว่งามสิมีขึ้น บ่ทันदनยุงมาไซ⁵ เกิดมาเป็นยุงราย มากัดเด็กน้อยๆ เป็น
ไขทั่วกัน สุขข์ฮ้อยซ้นหรือสิท้อความสงบ สุขข์บ่มีโพยภัยกะแม่บญญเหลือล้น

อันหนึ่งแนวเฮาคัน กินดีมียังแแห่ง อาตมาสิแก้หัวข่อพอกะโยม⁶ คำว่ากินๆนี้คือกินให้เพื่ออยู่
บ่แม่บอยู่เพื่อเหล้นกินเรื่อยล่ำควาย คนเฮาช่วยเฮาเสี้ยนบ่มีเสี้ยน สิมาเห่า คอบว่าพัวก
หมู่เฮามีแต่กินบ่ยัง⁷ หนั่งท้องรับบ่ไหว มันจ้งได้แแห่งแตกบ่พอตาย⁸ ภายเป็นโรคกาพะอะปวด
ทอรรมายฮ้าย มาอยากอายหลายเต⁹ โพชเนบ่ฮู้ค่า มาตันญตา ความพอดี-

¹ หว่าย คือไหว

² เสี้ยน/เสี้ยน แปลว่าล้น

³ ห่มมี คือร่มขนุน, แปน แปลว่าโล่ง

⁴ กะโป้ คือกะลา

⁵ ดน คือนาน

⁶ กะโยม คือโยม

⁷ คอบ แปลว่าเพราะ

⁸ แแห่งแตก คือแตกแแห่ง, บ่พอตาย แปลว่าไม่ถึงตาย

⁹ อยากอาย คืออาย

บคิดพ้อ ได้มาให้เทียบลุน¹ อีกพวกหนึ่งกะแห่งวันหมุ่นใส่ทางสุรา ของที่มันเป็นพิษปอนลงใน
ท้อง บ่ทันคนผ่นมาฮ้อง ตับแขงหมอเขาว่า ยากนำฮอดหลวงตา² เทียวเขาไปสวดบ้าน ผน
ย้อยผ่องริน แต่เนี่ยยังบ่สิ้นในเรื่องอาหาร ปูปลาหอยบ่มีหุงต้ม หาแนวส่มมาซงมาป่อยร่อย³
เอั้นว่าราบว่าก้อยคำเข้าท่อบักตุม⁴

ซุมกันเหลิ่นทางเวินฮ้อนแดด โสแต่เรื่องหมานเข้าสู่กัน⁵ ปีก่อนนั้นปู้ยย่อมยอมเสี้ย⁶ ปีหลังมา
ใส่หลายดีขึ้น ในปีนี้ลงปู้ยหลายกะสอบ ยาม่ายาม่าบังสิขนเร้งเหลิ่งลง⁷ ให้มันไปไร่ไร่
เขี้ยวอ่อนพอปานเทา⁸ เอาให้มันงามเกินหมู่เขาทั้งบ้าน ยามมานส่วยเคมีกะสิหวาน⁹ เอั้นว่า
ปู้ยแต่งหน้า¹⁰ ให้ฮวงซ้องล่าดอกเลาพุ่นแหม¹¹

ถึงยามเช้ามีของชายแจก แลกเอาเงินหมู่เจ้า แลงเข้านับบ่ทัน ของส่มคั้นเอาใช้กินกันเช้า
เที่ยงหมากเขี้ยวเหลิ่งน้ำเต้าแดงน้อยผ่อยหวาน¹² คั้นว่าผักว่านั้นกะมีแต่กำนไปใหญ่งาม
เขี้ยว แมงบ่มีมาตอม

¹ ให้ คือร้องไห้, เทียบลุน แปลว่าที่หลัง

² ยาก แปลว่าลำบาก, ฮอดแปลว่าถึง กระทั่ง

³ แนวส่ม คือของเปรี้ยว (ส่ม), ป่อยร่อย (ป่อยล่อย) คือเปรี้ยวชนิดหนอย

⁴ คำเข้าท่อบักตุม คือข้าวคำหนึ่งเท่ามะตุม

⁵ หมาน แปลว่ามีโชค, หมานเข้า คือโชคดีได้ข่าวมาก

⁶ ย่อม คือน้อย ไม่ถึงจำนวน

⁷ เร้ง คือเร้ง, เหลิ่ง คือไว แต่ไม่ไวเท่าคำแรก

⁸ ไร่ไร่ (โล้งโค้ง) คือใหญ่และงอแง, พอปาน แปลว่าอย่างกับ, เทา คือสาหร่ายน้ำจืด

⁹ มาน แปลว่าท้อง, ส่วย (ส่วย) แปลว่าเรียวลง สองคำนี้บรรยายข่าวระยะตั้งท้อง

¹⁰ ปู้ยแต่งหน้า คือปู้ยแต่งหน้า

¹¹ พุ่นแหม แปลว่าขนาดนั้นซี

¹² ผ่อย คือกรอบ บรรยายรสส่มผักรวมๆของผลหมากรากไม้

จิ้งแม่มงามเอาฮ้าย¹ ออนซอนหลายกะเลยซื้อมากินเซ้าค่า ผู้เขาปลุกบ๋ย่า² ทำไว้แต่เพื่อขาย
ย่อนว่าย่านพิชฮ้าย ยาสิ็ดฟูราดาร์³ ขายบ่หมดให้หมูกิน ผั้นด่ากันเพ็งบ้าน⁴ ฟูลาดาร์บ่ทัน
เสียงบ่ทันจาง ชุมช้อยหวานหอกก่อได้สี่มือ⁵ หมูช้อยสิบตาย บ๊ือนอ

ให้คิดเบ็งน้องฮ้าย โโพชนะโพชนะนั่ง ยังกะมีสารพิช คิดตรองของห้าม ตามใจท้องสิเสี่ย
เงินมือละตำ⁶ ตามใจปาก ตามใจตา โดยบ่มีชื่อห้าม สิหามเจ้าเข้าสูหลุม แล้วจั่งจุ่มหน้าให้
ยามไปบ่ได้ตำ⁷ หันมาหาหม่องแจ๋ยามเช้าก่อนสวาย⁸

ไผสิหาญมาช่วย แน่วว่ากินบ่ดี กินแต่ของมีพิช ต้มเติมในเนื้อ เหลือหลายแล้ว ทำเข็นยาม
อ่อน เมื่อยม้อยๆ สามมือผั้นว่าเผา

เว้าพื้นเขากะมีแต่สารพิช⁹ ผักกะติดมานำต้มเติมเสริมขึ้น ยามเฮากินลงท้อง คำได้กะยาเบือ
เฮาบ่ตายมือละห้าหกเทื่อ กะแมนบุญตัวเจ้า ให้เขาใช้ใส่สาร แน่นา¹⁰

¹ จิ้งแม่มงาม แปลว่าช่าง, จิ้งแม่มงามเอาฮ้าย คือช่างสวยสดงดงามชะเลื้ออะเกิน

² บ๋ย่า แปลว่าเคี้ยวกิน

³ ยาสิ็ดฟูราดาร์ หมายถึงยาจืดฟูราดาร์ ชื่อการค้าของสารเคมีคาร์โบฟูแรน ปัจจุบันหาซื้อได้ยากในไทย
แต่ชื่อฟูราดาร์ยังติดปากเกษตรกร ใช้หมายรวมถึงยาเม็ดกำจัดศัตรูพืชที่ทำจากสารอื่นๆ

⁴ ด่ากันเพ็งบ้าน คือด่ากันขึ้นเสียงอะอะโวยวายไต่ยิบถึงบ้านหลังไกลๆ

⁵ หอกก่อ แปลว่าเพ็งจะ

⁶ ตำ คือกะตำ แปลว่าตะกร้า

⁷ จุ่มหน้า คือปิดหน้า หมายถึงปิดหน้าร่องให้ให้แก่ผู้ตาย, ตำว คือกลับ

⁸ หม่องแจ๋ คือทางแก๊, สวาย แปลว่าสวาย

⁹ เว้าพื้น แปลว่าพูดถึง เป็นวลีใช้ขึ้นเรื่องใหม่ อีกความหมายหนึ่งคือนินทา

¹⁰ แน่นา คือเถิดหนา

โอยโอยฮ้องยามตาเห็นหุง¹ หอก่อแจ้งพระครูชี้อ่องทาง ตกในสว่างในชุมมมมีด² หนือออกพัน
เห็นฟ้าจ้งแม่มงาม น้ำต่อน้ำไหลหลากในนา ร่วนแต่ปนายาพิษหมู่ปาตายเสียง ยามกินเหมียง
ผักชีจ้ำป็น มีแต่สารภีฮ้าย หลูตุนข่อยผู้กิน³ แท้นอ

ดินนาห่วยนาทามน้ำท่า⁴ ปาย่าป่องหนองน้ำที่โนน หนักโอันโต้น เขาเจี้ยวเต็มกำ⁵ ก็หากมี
สารพิษแปดปนในหั้น มันแซง-มันน้ำยังพอไคแน่⁶ สารเคมีบีได้แ่งเขาลืออยู่ดอน⁷ มาออนซอน
นาข่อยผักชีหอมบัว⁸ ถูกเขาตัวหลอกใช้สารบ้า ห่าเอย เลยไปแล้วสิคินมามันบ่แม่น แต่สิ
แล่นออกหน้าไปเลื่อยบ่ถอย⁹ หนีฮอดร้อยกะตามสว่างหัวเขา¹⁰ ๖โทชุมเฮาสู่คนเห็นพ้อม ยอม
มาตั้งที่หลังนับหนึ่ง ต่อจากหนีเขาใช้เรื่องสาร ตั้งแต่บ้านถึงไเฮ่มาสวน สารเคมีบ่เอามาไกล
ไปทางหน้าไทยเฮา้องพี จังสิได้อยู่ดีกินดี คือพระครูเฟิ่นว่า จนเข้าสู่นิพพาน พุ่นแล้ว

¹ เห็นหุง คือเห็นแสงสว่าง (ฮุง) บ่เห็นหุง คือมองไม่เห็น

² ส่าง (สว่าง) แปลว่าบ่อ

³ หลูตุน แปลว่าสงสาร

⁴ นาห่วย คือนาริมห่วย, นาทาม คือนาในที่น้ำท่วมถึง

⁵ เขาเจี้ยว คือข้าวเกี่ยว

⁶ ไคแน่ แปลว่าค้อยยังชั่ว

⁷ แ่ง คือแห่ ประชิต, ดอน คือที่สูง

⁸ ออนซอน แปลว่าหลงไหล, หอมบัว คือหอมแดง

⁹ เลื่อย คือเรือ

¹⁰ ท่อนนี้รำพึงว่าสิ่งที่ผ่านไปแล้วก็กลับไปแก้ไขไม่ได้ แต่เรามาเริ่มนับหนึ่งใหม่กัน ใครเขาจะนับถึงร้อย
แล้วก็ช่างหัวเขา

การประชุมที่หมู่บ้านไทนาไทโถง ได้มีข้อตกลงปุ๋ยเคมีบิไซ-อย่าฆ่าไล่แมลง

คิดแฉ่งแฉ่งฝนแห่งหนึ่หาย¹ คันเฮาเฮาเคมีเข้าสิงามบ่นอทำน² เคยหมานเข้าขายไปเยื่อๆ³ หนึ่กะยังอยู่เลื้อยเงินในช้ายานบ่เหลือ เฝื่อนว่าเสื่อสิงห์ฮ้ายเสื่อสาองอยู่กรางป่า บ่สำเสื่ออยู่บ้าน เสื่อเสื่อกะแหล่งดำ⁴ มีแต่เฮาใจบั้งคิดอยากหน้าทางเดียว แม่บักห่าบเห็นดี เฮ็ดไปบมีได้ เอาจ้งได้ความนี้เต็มทีคิดบ่ออก บอกข่อยแน่พ้อหมั้น งานนี้เฮ็ดจ้งได้

พ้อใหญ่หมั้นยังบ่ทันได้ว่า คาคีตคาคีตรอง⁵ เฝื่อนพระครุสุภาจ้งกร่าจทางแจ้ง แจ้งหัวข่อพอ เห็นเหม็ดหมู่ ทางสิบู้สิหม่นควรรู้ทั่วกัน⁶ บ่ให้กันแดนแต่ซุมซาย⁷ มีประชุมเอิ้นราวมาพร้อม⁸ พามาซ่อมแนวได้มันบ่ค่อง⁹ คันทั้งสองฮ่วมฮู่แนวของบ่มี

ตกลงเอาจ้งสี่ นอครับไทเฮา เอาบ่มีแนวคาสีหล่องเลิงไปเลื้อย¹⁰ เพื่อยบ่มีมาของขวางครอง น้ำหลวง¹¹ สิสำเร็ดรूर่วงไปได้ตั้งประสงค์

¹ แฉ่งแฉ่ง แปลว่านิ่งอยู่กับที่, ฝนแห่งหนึ่หาย หมายถึงฝนยิ่งหนึ่หายไปทุกทีจ

² ทำน คือทำน (สระเสียงยาว)

³ เยื่อๆ คืออาการไหลไม่หยุด ในที่นี้คือขายดีเป็นหน้าตาทำ

⁴ เสื่อกะแหล่ง คือเสื่อคอกกระเช้า

⁵ คาคีต แปลว่ามัวคิดอยู่

⁶ หมั้น (หมั้น) แปลว่าบุก ฝ่า

⁷ ซุมซาย คือพวกผู้ชาย

⁸ ราว คือลาว สรรพนามเอกพจน์บุคคลที่ 3

⁹ ส่อม (ซอม) คือเผ้าดู

¹⁰ แนวคา คือสิ่งติดขัด, หล่อง คือล่อง

¹¹ เพื่อย คือกิ่งไม้ที่จุ่มน้ำ

การชอกค้นหาเหตุปัจจัย ภูมิปัญญาบ่อนแหวงอิงอ้าง เขาหินซ้อนไกลโขแสนโยด พ่อใหญ่
 หมั่นไปค้นคว้า¹ ใต้ดาบกำพันฝ่าภัยผอง² กับคืนเอือนตุ้มโฮมไต้หวัน ไจหาณกร้าอาสาเฮ็ด
 ก่อน เจ็บหง่าไม้ไบแห่งเฮ็ดปุ้ย³ ไปคุยเพื่อนคุยคนหลายกลุ่ม เขาว่าบ้าเซาเว้าอย่างหนี⁴ สองสี่
 ใต้พ.ศ.บุกเบิก พ่อใหญ่หมั่นค้นแห้วหมู่คน⁵ แต่คิดชั้นเฮ็ดแต่ปุ้ยหมัก เทลงนาเช่างามเขียว
 ด้ว⁶ ทางไต้หวันบ่หลังแลตาต่อ⁷ หาว่าเฒ่าหลอยลี้หว่านปุ้ย⁸ พอคุยได้นำกันเป็นกลุ่ม เจ็ด
 แปดเฒ่าคุยจ้อต่อกัน⁹ ทางการนั้นเอาพ.ด.มาแจก¹⁰ เจ็ดแปดเฒ่าเต้ถิมชะชาย¹¹ ของซี่ร้ายบ่
 ให้หัวลงนา¹² แหวพ.ด.แต่เคมีร้อน เอามาให้ทำเป็นอ่อยเหยื่อ ตังแท้แท้หมายฆ่าเทือลุน¹³
 ยอคุณคำไบขนาดไบเตย เยายมเคยปลุกแซมสวนหว่าน¹⁴ หวานทางรินคารมณ้สมล่า หวาน
 หวดฆ่ากินแค้นอยู่ค้อ¹⁵ ขอร่าแล้วการมณ้หนักบ่ชื้อพ่อคำใหญ่ ได้สิสุกนี้เฮ็ดเอง¹⁶

¹ คว้า แปลว่าค้น ล่า

² ดาบกำ คือดาบที่คมกล้า หมายถึงความรู้ที่ได้มา

³ เจ็บ คือเจ็บ, หง่าไม้ คือกิ่งไม้, ไบแห่ง คือไบไม้แห่ง

⁴ อย่างหนี คือเดินหนี

⁵ ค้นแห้ว คือมันเขียว

⁶ ด้ว คือสูงสง่า

⁷ หลังแล คือเล็งแล

⁸ หลอยลี้ คือแอบหลบ

⁹ คุยจ้อต่อกัน หมายถึงล้อมวงเล็กๆคุยกัน

¹⁰ พ.ด. คือผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์บำรุงดินหรือพืชที่พัฒนาโดยกรมพัฒนาที่ดิน

¹¹ เต้ถิม คือเตะทึง, ชะชาย แปลว่ากระจัดกระจาย

¹² ซี่ร้าย แปลว่าน่าเกลียด, หัว คือรั้ว

¹³ ตังแท้แท้/ตังแท้ๆ แปลว่าที่แท้แล้ว

¹⁴ ท่อนนี้กล่าวถึงไม่มงคลกับสมุนไพรร คือต้นยอ ต้นคูณ ต้นคำ ไบขนาด ไบเตย ต้นเยา ต้นยม หัวว่าน
 ที่บัดนี้ไม่ปลูกกันแล้ว เป็นอุปมาถึงคนหนุ่มสาววัยแรงงานที่ไม่มีให้เห็นแล้วในชุมชน

¹⁵ หวดฆ่า หรือมะหวด มีรสหวานนำฝาดตาม บางลูกฝาดมาก, แค้นอยู่ค้อ หมายถึงรสฝาดติดคอ,
 วรรณนี้เป็นอุปมาถึงเล่ห์เหลี่ยมกรรมของบรรดาสิบแปดมงกุฎที่หลอกลวงให้ชาวนาซื้อผลิตภัณฑ์ของเขา

¹⁶ ได้สิสุกนี้เฮ็ดเอง แปลว่าอะไรจะสุกนี้ทำเอง

เจงเรงน้ำทาวหาบ่เหนต่อน¹ ค้อนท้อค้อนขันสู่อัน² จิตมั่งหมั้นเอ็นว่าอุดมการณ์ เหนือ
เหตุผลสู่อันทั้งค้าย³ สายลมต้องสายฝนแสนห่า ยืนอยู่ใต้เหนือน้ำแม่ญ การต่อสู้ยึดเยื่อ
ยาวนาน ฝนมายามแปดหนลาแล้ว⁴ แมวหางก้อมนอนซอมขวยมดงาม⁵ ปีสามสองพ้อว้อกะ
เลยพ้อแต่งงาน⁶ ออกจากบ้านไปเที่ยวแดนไกล เอ็น จี โอิ หัวแถวจ่ายเงินเดินบ้าย⁷ เอื้อหอ
ผ่ายพาไปเวิน⁸ มะลิลลาแจ่วพุ่น⁹ ทางกำบ้านพินอย ดินต่ำค้อยเอ็นว่าฟิลิปปิน¹⁰ ดินจักเป็น
สียั้งบ่ได้ตามมาจ้อย¹¹ หลายคนห้อยเดินทางเป็นหมู่¹² มาฮอดบ้านความฮู้ท้อโพน จังได้โยน
เต็งลงหนามไผ่ เหม็ดหมองย่านดินฟ้าแผ่นโย¹³

ปีสามสามแห่งโก้ สิปดแอกชาวนา ในชุมชนเอ็นมาโฮมเต้า มีหมอเหล่า หมอยา หมอไก่
หมอไฮโลโบกไฟ หมอชื่อเลขหวย หมอนายฮ้อยหาควายชื่อส่ง หมอลงถั่งไล่เขียดไม้ หมอ
ห่วยไล่มอง¹⁴ หมอหาค้องกะปอมแดงอยู่หน้าเหล่า¹⁵ หมอมักเว้าเด็กน้อยแห่งไว¹⁶

¹ เจงเรงน้ำทาวหาบ่เหนต่อน เป็นสำนวนเทียบได้กับน้ำท่วมทุ่งผักบุ้งโหรงเหรง

² ค้อนท้อค้อนขันสู่อัน หมายถึงเขามีค้อน เราก็มีค้อนเหมือนกัน จึงอาสาที่จะใช้มันต่อสู้ทุกสิ่งอัน

³ ทั้งค้าย แปลว่าทั้งมวล

⁴ ยาม แปลว่าเยี่ยม

⁵ แมวหางก้อมนอนซอมขวยมดงาม บรรยายถึงองค์กรพัฒนาเอกชน (แมวหางกุด) ที่นอนดูอย่างสนใจ (ซอม) ในการรวมตัวกันทำงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่าง (ขุย) ของชาวบ้าน (มดงาม)

⁶ พ้อว้อ แปลว่าโผล่หัว

⁷ เดินบ้าย หมายถึงเดินเรื่องส่งหนังสือติดต่อ

⁸ เอื้อหอ คือเรือเหาะ หมายถึงเครื่องบิน, ผ่าย แปลว่าเหาะ, เวิน แปลว่าร้อนถลา

⁹ มะลิลลา หมายถึงมะนิลา, แจ่ว คือแก้ว แปลว่าถิ่น

¹⁰ ท่อนนี้แสดงจินตนาการของผู้แต่งที่ไม่ได้ไปเที่ยวด้วย ว่าดินแดนที่เป็นหมู่เกาะอย่างฟิลิปปินส์มีภูมิประเทศลาดเอียงลงต่ำสู่ทะเล

¹¹ จัก แปลว่าไม่รู้

¹² ห้อย คือติดสอยห้อยตาม

¹³ ท่อนนี้หมายถึงความรู้ที่ได้ติดกลับมาพูนกันสูง จึงได้เหวี่ยงความรู้นั้นลงทับ (เต็ง) อุปสรรคขวากหนาม ดินฟ้าโยธวจึงไม่มีอะไรที่ต้องกลัวอีกต่อไป

¹⁴ หมอห่วยไล่มอง หมายถึงชาประจำห้วยที่ชอบไล่ตรวจดูอวน (มอง) ที่ตนวางไว้

¹⁵ หมอหาค้องกะปอมแดง หมายถึงคนที่ชอบล่ากิ้งก่าในสวนโดยเอาไม้ผูกบ่วงไปคล้องคอ

¹⁶ หมอมักเว้าเด็กน้อย หมายถึงครูสอนนักเรียน

ขาดบ่ได้ประธานหมู่ในตำบล ท่านพระครูสุภา บ่ได้ไกลชาวบ้าน งานการสร้างชุมชนบ่ได้
เจียง¹ เป็นพีเลี้ยงคอยซี้สองทาง ตามหมายอ้างบอกว่าสามโมง มาโฮมกันเปิดวงโสเหล่² เอา
ให้เซเมื่อบ้านมียั้งบ่ให้จ้ง³ เว้ากันแบบตง ๆ บ่ให้หมกเม็ดเม็ดเย็นเคียนผ่าเสียงใน⁴ คัดจ้งได้กะ
เว้าได้บ่มีขอบเวลา เป็นเวที่วาทะ ซ่อยกันสรรสร้าง แนวเฮาได้คือการหลุดบ่วง⁵ ปรดแอกถึม
บ่มีค้ำป่าเฮา หลายคนเว้าชานาเสียบเปียบ ชายเข้าได้เงินหนอยท่อเม็ดงา

พวกแม่ป่าผู้เผื่อนอยู่นาดง⁶ ลุงผู้มีนาทามจ่มเงินบ่หลุยหนี⁷ มาทางพีอาวแสงนาบุง⁸ พวกที่นั้ง
xonกุงพุน⁹ ซุมน้อยบ่าวคอง มาหลายหม่อง คนหลายคักแห่ ศาลาน้อยนั้งแห่งหลายลัน¹⁰
หล่วงใส่ทาง จนบ่มีบ่อนว่าง แดดแน่กะอดเอา¹¹ ซุมบั้งเงาหมบักขามเสยตุ่ย¹² คุยกันลิ้น
จอแจจอกแจ็ก พ่อหมั้นเอิ้นมาเว้าเรื่องยั้ง

¹ เจียง คือเกียง

² โสเหล่ คือพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ

³ จ้ง คือเก็บไว้

⁴ เมี้ยน คือเก็บ, เคียนผ่าเสียงใน แปลว่าผูกผ้าอย่างผ้าขาวม้าแล้วซุกอะไรไว้ข้างใน

⁵ แนวเฮาได้ หมายถึงสิ่งที่เราจะได้

⁶ แม่ป่า คือแม่ป่า, นาดง คือนาติดป่า

⁷ จ่ม คือบ่น, เงินบ่หลุยหนี คือเงินไม่หลุดหนี

⁸ ทางพี คือทางนี้, อาวแสง คืออาชื่อแสง, นาบุง คือนาในที่น้ำขัง

⁹ พวกที่หั้นxonกุงพุน แปลว่าพวกที่อยู่ตรงxonไม้กุง (ยางพลวง) โน่น

¹⁰ นั้งแห่ง คือนั้งแห่ หมายถึงนั้งเปียดเสียด

¹¹ แดดแน่กะอดเอา แปลว่าแดดหนอยก็ทนเอา

¹² เสยตุ่ย คือทำเฉยแบบไม่รู้ร้อนรู้หนาว

พี่น้องเอยผมนี้มีจิตตั้งคิดอ่านการณ์ไกล ตามกฎเกณฑ์หมู่ชาวนาแท้ เขามาแห่ชาวนาเสีย
เปียบ ถึกเยียบเข้ามาแล้วนับหลง¹ ทางคดโค้งหลุมขบหนามหนา ไหลลงไซสุปีมาแล้ว²
ลงทุนไ้ปุ่แปงตั้งต่อ เขาเชิงเล่าขายได้ท่อเม็ดงา³ ราคาตั้งเขาเป็นคนว่า สิบขายกะบได้
ทางหนีไล่ทวง ไบม่วงๆ เป็นดอกคือเห็ด⁴ ใผสเอามือซอนส่อยตั้งมันไว้⁵ ความหมองใหม่
เข็ญใจรันชื่อ แบกปึกไม้หลังโค้งบ่าไป⁶ ปีเข้าไ้ก็หากยอมราคา ปีฝนหนีบพอกินจ้อย คอย
ปีหน้าปีฮือเฮ็ดใหม่⁷ มีดแปดด้านไ้เกร้าคาดคเน เขมาแล้วสมควรจำจื่อ⁸ ออย่าสุซ้าเซซ้อนเทียบ
สอง หรือว่ามีทางช่องทางไปไสแห่น คิดต่อพรหมแผ่นฟ้าเซาถ่อนอย่ากะสรร⁹ นอนฝันค่าง
กางคีนบักั่วดอก¹⁰ บอกพี่น้องเซาช่องเจียวพัน ทุกฮ้อยชั้นนี้กะแม่ชานา นอนหลับลงผ่อง
ฝันเห็นหนี¹¹ สีใสสองมองเห็นแน่บ่ พาพี่น้องยืนขึ้นต่อกร เขาบ่ต้อนรวมกลุ่มซุ่มกัน ผีตาโขน
ไ้หล่กิ้นแลงเข้า

หันมาเข้าหลักการรองเบ็ง เซาอย่างเว้งเวียนจ้อหม่อมา¹² ให้แม่บ้ำหวนคิดทางไกล กลโกงเซา
ข่มคอโสฆ่า¹³ ยังมีฟ้าเหนือฝนคนเก็ง เขาเฮ็ดได้เฮาหนีแม่หนยัง มาร่วมตั้ง สร้างก่อโรงสี
ไ้ไ้หนาเฮาออกเงินกันซื้อ

¹ หลง แปลว่าลึ้ม, นับหลง คือนับไม่ถ้วน

² ไซ คือกับดักปลา

³ เขาเชิงเล่าขายได้ท่อเม็ดงา แปลว่าข้าวครึ่งเล่าขายได้เงินจำนวนน้อยเท่าเมล็ดงา

⁴ ไบม่วงๆ หมายถึงแบงก์ห้าร้อยบาทใบสีม่วง เป็นธนบัตรมูลค่าสูงสุดสมัยก่อนที่จะมีแบงก์หนึ่งพันบาท

⁵ ซอน แปลว่าสอด แทรก

⁶ ปึกไม้ คือเศษไม้จากการตัดไม้แผ่น, ไป คือปูดโปน พรรคนี้ความหมายคือหลงโง่มาตั้งนาน แบกไม้
หนาๆ มาเพราะความไม่รู้

⁷ ฮือ แปลว่ามะริน

⁸ จื่อ แปลว่าจำ สำนึก

⁹ ถ่อน แปลว่าเถิด, กะสรร คือกระสัน

¹⁰ คั่ว แปลว่าถูกต้อง

¹¹ ผ่อง (พ่อง) แปลว่าบ้าง บางครั้ง

¹² อย่างเว้ง คือเดินอ้อม, จ้อ (จ้อ) แปลว่าใกล้, หม่อ (ม่อ) แปลว่าใกล้

¹³ โสฆ่า คือฆ่าทิ้ง

สองสามร้อยลงขันกันก่อน ขายเข้าแล้วเงินได้แบ่งกัน ยามเช้าซื้อราคาตามเกรด เขาพี่น้อง มาตั้งค่าเอา คือเขาซื้อเขาขายเขาส่ง แต่ละชั้นเขาผู้สูตอน¹ คั่นอยากพอนให้เป็นผู้ทรงศีล ความหลอยลักอย่าเอามาใกล้ ใซัดของมองเห็นแจ่งบ่ ถามหมู่ได้ความอุบ่อำ บ่ต้องจำเร่งรัด จัดการ สองสามปีหากสิเห็นหลังหน้า ทำเพียงน้อยอมแสงไว้ก่อน เห็นปองแล้วสิพาจำย่าไว ทางห่มไม้ไผ่แถมมีถาม ความสงไสอย่าเอาเมื่อบ้าน² การผมเว้าเห็นดีแนบ มีสอซี้เซอนถ่อน อย่าเสย³

ผมทิดเจัยเห็นว่ามันดี⁴ ไผเดเนือสิมาเฮ็ดงานสานสู่ งานหนักฮ้ายหลายคนจั่งสิลวง⁵ ฟ้าแห่ง กว้างทางลั่นหล่มหลุม ย้านบ่กุ่มเวลาเสยเปา⁶ ตูแต่เค้าสิหลอยล้อลักหนี⁷

อันหมู่นี้กะหากแม่นคำจา งานถางทางสร้างปูแปงไว้⁸ หนักควาดันควาหลังหากสิหม่อน⁹ เยียบท่อนไม้เซล้มสว่างมัน งานนี้้นงานใหญ่งานหนัก ไผผู้มีใจเบาบ่ทำการได้ อาไสชั้น ไทเฮาคนเจ็ง¹⁰ มีอยู่หนีเกินร้อยตัวนอ อย่าได้ท้อพ่อแม่ทั้งหลาย ยังบ่เห็นผีมีอย่าไสทาง แพ้¹¹ แชมาให้ชิมรางรองเบ็ง¹² แพ้แต่ก่อนออกมั่งเขาสิเ็นว่า...เสื่อ¹³

¹ สูตอน คือทุกตอน

² เมื่อ คือกลับ

³ เซอน คือเซิญ

⁴ ทิดเจัย คือชื่อคน

⁵ ฮ้าย ในที่นี้เป็นคำขยายที่มีความหมายกลางๆ ไม่ได้แปลว่าร้าย

⁶ กุ่ม คือคุ่ม

⁷ ตูแต่เค้า แปลว่าขยันตั้งแต่เริ่มต้น

⁸ แปง แปลว่าสร้าง

⁹ หม่อน แปลว่าเบา

¹⁰ เจ็ง คือเก่ง

¹¹ ไส บางทีแปลว่าพุดคุย เช่นไสเหล่ บางทีแปลว่าทิง เช่นไสถีม ไสฆ่า บางทีก็แปลว่ายอม เช่นไสทาง แพ้ (ยอมแพ้) ไสตาย (ยอมตาย หมายถึงสูตตาย)

¹² แช คือแซร์

¹³ เสื่อ ในที่นี้หมายถึงหมา แต่ผู้แต่งบอกว่าเขียน “หมา” ไม่ได้เพราะหยาบ จึงบอกไปด้วยคำว่า “เสื่อ” และจุดไข่ปลา

การประชุมยึดเยื่อปมมีผู้หลอหลอน¹ มีความเห็นหลากหลายโสเหล่ ลงความแล้วลงเรือพาย
หล่อง พ่อใหญ่หมั่นเป็นต้นหมู่กะบวน ทวนสายน้ำวาริเกรียวกาด หมายมาตมุ้งเมื่อฟ้าสู่
สวรรคค์ พั้นแหล่ว

เว้าจั้นจ้งคือง่ายคือตาย² หลายคนลงฮ่วมเรือลำน้อย มาพายจ้ำนำคองน้ำสาต เจ็ดหน้าแล้ง
เรือขามแม่กะแสะ เปิดแท้แล้เห็นฝั่งดีใจ³ หนีพายุลอดตายมามัม⁴ สมใจตั้งเดิมที่ตั้งต่อ มีหมู่
ล้อมหลายลันเนื่องนั้น⁵ จิตมุ้งมันบ่มีหวั่นพรหมลิขิต บุญหรือกรรมแต่งเองเอาได้ อินทร์พรหม
ไต่อย่าหาถนมาบอกสั่ง กูท่อนั้นโซมซ้วนหมู่กู⁶ การกอบกู้สมเจตนาหมาย หลายคนเหมิด
หนีสินบินได้ คนเมืองไกลเมืองไกลฮู้ข่าว มายองย้อถามขอเรื่องการ แสงไต่บ้านคนจนคนถั่ง
โฮมห่อตุ้ม ดิงซ้างแหล่นบ่ไหว พั้นแหล่ว

อย่าสุไต่มีนประมาณแสงโต⁷ มันบ่มีไผเห็นอหลั่นกันโดยแท้ ภูมิความฮู้ดูหาหากสีปอง⁸ มัว
ตั้งแต่ส่องสว่างกะเห็นฟ้าทอเชิง⁹ นั้นแหล่ว

ทอดทะเน็งผิวปากกะดิกขา¹⁰ ทาการเห็นหอบเงินมาให้ เอามาสร้างโรงสีหลังบักใหญ่ ปีสี่ฮุน
บอกไว้หลายล้านค่าเงิน เฝื่อนให้-

¹ หลอหลอน คือแอบหนี

² เว้าจั้นจ้ง คือพูดอย่างรวบรัด, คือ ไม่ได้แปลว่าคือ แต่แปลว่าเหมือน

³ เปิดแท้แล้ แปลว่าเซ็ดหน้าขึ้นสูง

⁴ มัม แปลว่าพั้น

⁵ เนื่องนั้น คืออุ้นหนาผาคั่ง

⁶ โซม แปลว่าพุง, ซ้วน แปลว่าตัก โดยปริยายหมายถึงคำชู้

⁷ อย่าสุไต่ คืออย่าไต่

⁸ ปอง แปลว่าหัวไว

⁹ มัวตั้งแต่ คือมัวแต่, เชิง คือตะแกรงร่อน

¹⁰ ทอดทะเน็ง คือเอกเขนก

เอ็นเชื่อว่าโรงสี ชมรมรักธรรมชาติ จวบจนวันนี้ มีเงินให้กองทุนแจกจ่าย ทางกะแปนมายหลาย¹ ผู้ใดมาแถบนี้ให้ไปเยี่ยมแน่แท้.....²

เป็นจึงได้นออ่านมาฮอดหม่องหนี พักสมองฟังหมอลำจ๊กกอนสาก่อนน้อ เป็นลำทางสัน
ทำนองหมอลำเตซา ลองฟังเบิ่งตุ้

(* โอละนอ..... สาธุสาธุ บั้งไฟพุมันก็แตกดังแสง ไผผู้เฒ่าแข็งแรงบ่มั่นคนเจ็งดอก ฟังสิ
บอก ให้เข้าใจเข้าจำ คันเอาหุมาน่า สิเข้าใจคักแน่ เว้นตั้งแต่มีกะหมองหมา กะสิบหัวซาอียั้ง
ซ้าดอก แม่นว่าเฮาสิบอกจ๊กร้อยล้านหน กะบ่ฟังความคน ส้าดอกข่อยว่า คนพวกนี้กะยาตาม
สว่างหัวเขา หันมาเว้ากับเฮา คนผู้ฉลาด คนผู้ชาติกำลังต้องการ กะสิได้ประสานฮ่วมมือถือ
แก่น เฮาบ่แล่นนำกันนายทุน เอ็ดให้-

¹ แปนมายหลาย คือโล่งเตียน

² สิ้นสุดการทำเชิงอรรถตรงนี้ที่จุดสิ้นสุดการแปลภาษาอังกฤษสำหรับเว็บไซต์ สนามราษฎร์

เอาหัวหมอน มานับบ่ช่วย จนว่าพากันป่วยหลังเข้าโรงบาล โดยเฉพาะคนอีसानนี้แหละแห่งเป็น
ฮ้าย จนว่ามุ่นฮ้ายบ้าย จักใผเป็นใผ บ่ทันदनกะผั้นเซาหันใจ ชาซี้แจ้แต่

พวกเฒ่าแจ้มีเงินเป็นกือ พกมือถือฮอบแอวโรงค์โข่ง เหลียวเบ็งส่งเสื่อรีดงามดี ฮอดยามกินกะ
มี คนเสิบคนบื้อน ปานเด็กอ่อนเกิดได้สามเดือน เหลียวเบ็งเฮือนปานหอปราสาท มีคนญคน
จัดปัดกรวด บ่ทันदनผื่นผั้นจ่มว่าปวด นำแขนนำขาไปเอิ้นหมอมมา เทิงคำเทิงหวด ความ
เจ็บปวดกะพอแต่บรรเทา ฮอดบ่เซาหายขาดจักเถื่อ จนว่าเบือเทียวเข้าโรงบาล ทอละมารมือ
เล็กมือน้อย จังได้ย่างก้อยก้อยไปนอนในโลง เงินเต็มถงซื้อไว้ได้บ่ คอบว่าพ่อกินสารเคมี
พวกผักกาดผักบัวผักชี เขียวงามดีราคาถูก ๆ ผู้เขาปลูกบ่ได้หวังนำย้ง ขอแต่ได้สตาบมือละ
สามกะตำ ชุมผู้กินกะอย่าแล้วแต่สิตาย อย่าสุค้ำนคักหลาย ปลูกสีแตกแน่ สีนานวนชวนฮ้าย
ไว้แน่ ทอนี้แล้ว.....

หลังจากการนั้นหน้าเรื่อง สหมนไพรแล้วกะพากันเห็นว่าเป็นการแก้บ้านหาที่ปลายเหตุ มัน
ยังบ่แม่นการแก้บ้านหาที่ต้นเหตุ จึงได้พากันหาใช้สารเคมีทางการเกษตร สู้แนว ย้อนคอบ
เห็นว่าสารเคมีพวกนี้มีพิษตกค้างได้คน บ่ว่าสิเป็น ในดินในผักในข้าว แม่นว่าสิผ่านการ หุง
ต้มแล้วกะล้าง ยาฆ่าแมลงคันเมื่อถูกหุงต้มด้วยความฮ้อนสูงๆ กะกรายสภาพเป็นเคมีโตใหม่
แม่นว่าสิมีพิษน้อยลงกะยังคงเป็นสารพิษอยู่คือเก่า กินไปदनๆ กะเกิดการสะสมในเลือด บ่ฮู้
คือกันว่าต่อไปมันสิเป็นยัง แต่คิดว่าบ่แม่นแนวดี คักๆ

จากนั้นการเฮ็ดเกษตรอินทรีย์จึงได้เกิดขึ้น จุดประสงค์แลกกๆ กะเพื่อการกินในครอบครัว เมื่อ
เฮ็ดไประยะหนึ่ง ประกอบกับมีการศึกษาอยู่บ่เขาในวิธีการปลูกและสิ่งทดแทนปุ๋ยเคมี เฮ็ดให้
มีผลผลิตเพิ่มขึ้น จนว่ากินทัน จนว่าได้อาไปแจกหมู เอาไปขาย แต่กะยังอยู่ในวงจำกัด
น้อยๆ

ในระยะต้นๆ ของการเข็ดนาเข็ดสวน ของคนกลุ่มนี้ที่เอ็งกะของว่า กลุ่มเกษตรอินทรีย์
ชมรมรักธรรมชาติ ที่ประวิติเศดการใช้สารเคมีทางการเกษตรสู่อันสุ่แนว แม้แต่ต้นหางไหล
(โพแดง) กะยังบ่ใช้ คอบว่ามันมีพิษแสง ฆ่าปลาอยู่ในน้ำหลายๆกะได้

การเข็ดนาแบบบ่ใส่ปุ๋ยเคมี บ่ใช้ยาฆ่ากะปุเป็นเรื่องที่ว่ากันอยู่บ่เขาจากปากต่อปากไปเรื่อย
เข็ดให้เกิดวงโสเหล่ในกลุ่มชาวนาอย่างหลงหลาย จนเกิดเป็นการแบ่งค่ายกันขึ้น มีการ
เปิดเวที่วาทะกันอย่างเมามัน ห่าหลังหม่องกะเกือบสิได้ถอนแขว่กันกะมี เมื่อบ่มีไผลงรอยกัน
ต่างคนต่างเข็ด แต่กะบ่เขาโต้ตอบทางแนวคิด เหตุผล วิธีการ ผลผลิต การขาย การตลาด
ความสะดวก ต้นทุน หากมีเวลากะสิเปิดเวที่ประทะการมณ่กันบ่ได้เลือกหม่องเลือกบ่อน ขะ
นาดไปตีกแหกะยังบ่ชวนกันพุ่นແหล่ว นับว่าเป็นสงคามประชาชน อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งทาง-

กลุ่มเกษตรอินทรีย์ก็ยังบ่งชี้ว่าโตเองเห็ดอึ้งกับไผ่ ตั้งแต่แม่ประกาศตนเป็นสัตตภูกับ
พ่อค้าสารเคมีทางการเกษตร ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับโลก

ส่วนระดับชาติ ระดับโลก เขาสิบเว้าฮอดหรือเว้าฮอดกะบ่หลาย มีคนบางคนเว้าว่า “การ
พัฒนาคือลบลากับความยุ่งยาก” มันแม่ความเขาเว้าอีหลี กลุ่มเกษตรอินทรีย์กะบ่เคยได้
พักผ่อนจักเถื้อ กับการรบอันยัดเยื่อยาวนานนี้ ทางกลุ่มเคมีกะบ่ได้ลดราวดอก ยังตีสอกตี
เข้าอยู่สู่อยาม เขาตีกันจั่งได้อยาฟ้าวเขาอ่าน เขาตีกันด้วยวิธีลาวาทะทำนอง

การตีกันของคนสองกลุ่มนี้ ผู้เขียนขออนุญาตขอใช้ภาษาหมอลำก่อน อาจสิมีคำที่ียบ-หนัก
โหดไปแน่ กะต้องขอภัยหลายๆ เต๋อครับเต๋อ

พี่น้องเอี้ย หันเข้ามาทางพี วางดีกรีเอาไว้ก่อน หมอลำก่อนขึ้นฮ้าน นานแล้วหนึ่งคอย ลม
วอยๆ บ่มีเสื่อกันหนาวพอได้หุ่่ง อาลัยไฟกองน้อยๆ พอได้หนึ่งผิง นั่นแหละ

ปุ๋ยเคมีราคาขึ้น ชุมไทนาได้รุ่มห่อน

ออนซอนชุม หมูเจ้าสำมาปุ๋ยฝ้ายกะหมอง แท้นอ

โ้ ้วสาทุ สาทุ ผู้เผิ่นลู่พันโลกสงสารไปนิพานหนีม้มขวมฝิ่ง เหลือแต่คำสอนสั่งเอิ้นว่าพระ
ธรรม ผู้เผิ่นนำฮอยพุทธบาท สมมติชาติเอิ้นว่าพระสงฆ์ ผู้ดำรงตามคองของเค้า ข่าพเจ้าขอ
หว่ายวันทา ขอให้มาปกเขียรปกเกตุ ยามมีเหตุมีภัยมาพาน มื่อนี้หลานขึ้นเวที่ต้อย ให้มาส่อ
ยอย่ามีแนวคา สิลำเรื่องการทำนาบ่มีสารพิษ ส่อยหัวคิดให้มันไวๆ ลำใส่ใใให้เขาได้กาบ คน
ได้ทราบว่หมอลำดี จังสิสมศักดิ์ศรีค่าเงินเผิ่นจ้าง อย่าให้ว่างคนแถมสมพาน จนว่เงินเต็ม
รานเวที่บ่หนี สิได้แจกน้องพี่ไปคำไปขาย สิได้พากันหาความจนแม่นบ่.....

นี่ละพ่อแม่เอิ้นว่ายอครู พังเบิ่งตื้ออย่าไอย่าปาก ผมนี้หากชื่อว่าบุญเกิน บ้านอยู่เนินหลังโนน
หลังแจ่ว มาลำแอ้วขึ้นฮ้านเวที่ กับหมอลำดีมาแต่บางกอก มีคนบอกชื่อหมอลำรวย รูปราง
สวยซีใใอ้ามต้าม นิ่งค้ำม้ามพอปานกบใจ หัวใสใใผมสีหน้อยๆ อายุกายแข็งร้อยแล้วตีตาม
เล็ง สิมาเส็งเอากาย...

ผมเดา ความอึดลวดคงกายขี้เฝ้า เสียงคนสำล่ำห่าวสำหาณ สม่กั๊บเป็นอาจารย์มาตแต่้มาตไหญ่ บ่ไต่ย่าวไหญ่ๆ นำคั๊นแทนหา เผิ่นขี๊นเฮือหอมมา ฮอดบ่ไต่ย่าว ยั๊งกะสำงเมือขี๊นเวที้ ต้องเห็นตีบ เขากะข่อย สิให้ย่าวก้อยๆ หลบหลีกปี้กหาง บ่มีทางสาแล้วพอไหญ่.....

ละแม่่นว่า...นอนาย จั๊งว่าฟังเตือเจ้าคุณพ่อส่อที่ผมนี่ละคนตี๊ในขงประเทศ อยู่ใเขตภาคพื้น อีสาน มีงานการเป็นหลักเป็นแหล่ง พ่อแม่แบ่งที่ดิินให้มา เอ็นว่าเป่นชาวนาใผ่ๆกะฮู้ เป็นนั้ก สู้ใเรื่องการล่า นากะทำได้ข้าวหลายมาก มีหลายหลากข้าวเบาข้าวหนัก คั๊นว่าผั้กกะเขียวงามจ่วนห่วน นี้จั๊งแม่่นมันม่วนบ่ใช้เคมี เอ็นว่าเกษตรอินทรีย์ ฮู้แล้วหรือบ่ อยากมาชวนคุณ พ่อมาเฮ็ดนากั๊น กะสิได้แบ่งปันหลุกหลานทานวัต เว้าซัดๆให้ฟังโดยดี ให้เอาปุ๋ยเคมีเต้ถั้ม เข้าป่า คนเขาว่ายาฆ่าเพี้ยตาย บ่ให้ถือถงกายอย่างลอดไต่ล่าง ยั๊งกะสำงพวกสารเคมี มันบ่ แม่่นของตี๊ให้พากั๊นเล็ก ให้พอไหญ่หัวถือกลาวใช้สาตี๊.. คั๊นเจ้าว่ามันตี๊ใช้โรดพอไหญ่ สิ่นา นวน.....

พี่น้องเอ๋ย

เห็นชวานามีแต่ผู้เฒ่าเฒ่าเขาเขาเจ้าอย่าเท่า ให้เขาเส้าหนึ่งอยู่บ้านได้กินเข้าตังกัน นั่นตัว

โอ้...โอละนอ..... ว่าสาธุ ส้าทุ ผู้บรรลุนเป็นโพธิญาณ คนในโลกสงสารบ่เคียดละเมียด ผู้บุญ
หลายจั่งได้เกิด ไนร่มกาษา ผู้ข้าขอวันทาสามหนสามครั้ง จิตต่อตั้งพระพุทฺพระธรรม ขอให้
มาชี้้นำทางเย็นเห็นปอง ล่ากะช่องเสียงนุ่มเสียงนวน ให้ผู้สาวมาชวนพาเมื่อยามแม่ ผู้มีใจ
เพื่อแผ่แทนองค์ส้ามา เอ็นว่าสังคะลานาบุญของชาติ คาละวาศกัมกราบวันทา ขอให้มาหล้า
แรงแปงส่อย

มีเอนี้มาตีต้อย แข่งขันปัญญา อย่าให้คาเขาถามเข้าส่อ ให้คิดพ้อตอบได้ไวๆ เอาให้มันทันใจ
ผู้ฟังเผิ่นจ่น อย่าตกหล่นจักแนวจักอัน ให้คู่ต่อสู้เขาหันลงเหยียดแก้วแก้ว ปานพุ่นแหล่วเขาจั่ง
เอ็นว่าหมอ-

ดีให้มันสมศักดิ์ศรี ของเจ้าภาพใหญ่.....

ละแม่่นว่านนาย... ฟังเตื่อเจ้าไทยเฮาห้องพี สีส่องฟ้าใสแจ้งทั่วกัน ทุกสำซันน้องพีไทยเฮา สิหมายเอาแนวใต้เกิดเป็นคนแล้ว ยามเมื่อเฮามีแหวหากินให้มันอิม ไปหาซิมสู่มองซามเจ้า แก่ตาย ผมผู้นี้จะอ้ายชื่อว่าหมอรวย เป็นคนสวยซวดซงองค์อาด สมมติชาติว่าเป็นคนรวยว่า แม่่นคนชาย เป็นเจ้านายพ่อนาหมาเต่า ตั้งแต่เก่าฮอดปัจจุบัน บ่เคยเป็นน้ำคั้นนำเขาจักเถื่อ คอบว่าเตี้ยทำนเป็นเสษฐี เป็นเชื้อผู้ดีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ นากะมีแสนไร่อยู่เมืองสุพัน ไร่กะมี คือกันอยู่ทางเมืองน่าน บ่แม่่นคนซี้ค้ำนทุกๆจนๆ บ่คือคนบางคนเกิบกะบใส่.....

ผมนี้จะหม่อใหญ่ทางร้องทางลำ วาพะกรรมของคุณมูลเค่า บ่แม่่นหมอลำเก่าเก็ๆไหลๆ มีอันนี้ ได้มาโชอยู่เทิงสแดดถึงความเก็งกาส ความสามารถมีอยู่หลวงหลาย แต่กะคิดอยากอายุอยู่ ดอกฟ่อใหญ่ มาล่ำกับหม่อใหม่ๆเติกซันประจุม จักสิล่ำกับผมได้พอกอนบ่...

เหลียวเบิ่งทรงกะผ่นเป็นก้อจ๋อคือคนชี่ชา สิมาล่ำเรื่องนาบ่ใช้สารพิษ เอาสมองยั้งคิด แล้ว
หล่าบักห้า หาละให้มึงทำคั้นได้สี่แตก ปีแลกๆ ญาถ่วมเข้าตาย จั้งแม่เจ้าสำบายเข้าบ่ได้
เกี่ยว คั้นว่าผักกะเป็นสีเหี่ยวๆคือหน้าเจ้าของ แม่สิขายจักสองสามบาทต่อตำ บ่มีใคคิดว่า
อยากซื้อดอกห้า อย่าสุเอ็ดอย่าสุทำมันผิตประเพศ ผิตตันเหตุผิตไปฮอดผล ตั้งแต่คนกะญั่ง
กินหลายอย่าง เขามันกะบ่ต่างไปจากคนเฮา อาหารเขาในดินหายาก สิหมายฝากแม่ธรณี
อีกบ่พอสองปีได้ขอเขาวัด เว้าให้เห็นชัดๆ แต่เก่าเดิมดา เอ็ดจนสุดแสงตาได้สิบกระสอบ ใผ
กะฮอบอยากได้หลายๆ เพื่อสิได้ไปขายเอาเงินแม่บ่ พวกคุณพ่อย่าฟังความมัน หมอนี้ละ
คนสัมพันธ์สิพาอีตพาอยาก สิพาให้ยากบ่มีสินสุด ให้ไปถื่อสมุดทำการบันทึก อย่าสุนี้กคิดอ่าน
ไปไกล เขาๆอย่าเว้า คนกินเข้าเข้าตองกินบู้ย อย่าสุมาหาคูยอ้างกะบ่เชื่อ เขาสา

แต่กับไฟยังลืบบางทีอ เอ็ดอียังอย่าให้เจ้าของเบือ เอ็ดยากเอ็ดซา เขาसानาคความคิดของเจ้า
คนกินเข้าเข้าต้องกินปุ๋ย อย่ามาหาคุยอ้างกะบ่เสื่อ แต่ดำนากะเบือเหมือยร้าร่างกาย ในป่า
เข้าหญ้าผ่นสีหลายๆ ถอนบ่แล้วดอก อย่านแต่หาวหอกๆ บ่ได้พองาน เห็นแต่พวกมันคาน
หายาฆ่าหญ้า บ่ได้ซ้ำเห็นผลทันใจ จังแมนมันสำบายหลั่นกันหลายโยด มีประโยชน์หลาย
อย่างมากมาย บ่ได้ลงทุนหลายของบ่ก็บาท พวกผักกาดผักบัวผักชี คั้นบ่มีปุ๋ยเกือมาหวาน
เขาสาทานบ่ได้เสวย ผักบัวเลยบักแดงบักถั่ว มันกะดีแล้วตัว สีเอาสำได้ ได้เก็บเอาไปขายส่ง
เข้าตลาด ได้เงินบาทไปส่งลูกเรียน ย้อนความเพี้ยนทำสวนหลายไร่ สารเคมีต้องใส่ยาฆ่า
แมลง เขากินแตงกินผักพุ่นดอก บ่ได้ตอกต่อนฟูลาดาร บ่ได้รับประทานตัวยาฆ่าหญ้า อย่า
ไปเสื่อคนบ้าเกษตรอินทรีย์ หาละไล่มันหนีหนีเข้าแซมๆ สีนานวล.....

กินน้ำกินเช่า กินเอาเคมีต้ม

ต้มแต่ยาพิษฮ้ายบตายนมือละสี่หน กะตีตัว

โธละนอ... ว่าสารุ...สารุ บังไฟพุ่มันแตกตั้งแสง ใฝ่ผู้เฝืนแข่งแรงบ่แมนคนเก่งดอก
ฟังสิบอกให้เข้าใจเช่าจำคั้นเอาหุมนานา สิฮู้จักคักแน่ เว้นตั้งแต่มีกะหมองหมา กะสิบ่หัวซา
อียิ่งซ้าดอก แมนสิบอกจกร้อยล้านหน กะบ่ฟังความคนซ้าดอกข่อยว่า คนพวกนี้กะอย่าตาม
ส่งหัวเขา หันมาเว้ากับเฮา คนผู้ฉลาด คนผู้ชาติกำลังต้องการ กะสิได้ประสานฮ่วมมือถือ
แก่น เฮาบ่เล่นนำกันนายทุน เฮ็ดให้เฮาหัวหมุนมานับบ่ช่วย จนว่าพากันป่วย หลังเขาโรง
บาล โดยเฉพาะคนอีสานนี้จะแสงเป็นฮ้าย จนว่ามุนฮ้ายป้าย จักไผเป็นไผ บ่ทันตนกะผันเซา
หันใจชาชีแจแต่

พวกเฒ่าแก่มี่เงินเป็นกือ พกมือถืออ้อมแอมโล้งโค้ง เหลี้ยเบ็งส่งเสื่อรีดงามดี ฮอดยามกินกะ
มีคนเสิบคนป้อน พอปานเด็กอ่อนเกิดได้สามเดือน เหลี้ยวเบ็งเฮือน ปานหอมผาสาด เงิน
เหลี้ยนบาท เอาไว้เกือหมู

มีคนผูกมัดมัดกวด บ่ทันदनเผิ่นผั้นจ่มว่าปวตนาแขนนหาฯ กะไปเอั้นหมอมาทิงคำเทิง
นวด ความเจ็บปวดกะพอแต่บรรเทา ฮอดบ่เซาหายขาดจักเถื่อ กะจนว่าเมื่อเทียวเข้าโรงบาล
ย่อนว่าเป็นเบาหวาน มะเล็งมะร่อย บ่ทันदनเผิ่นผั้นย่างก้อยก้อยไปนอนในโลง เงินเต็มถงซื้อ
ไว้ได้บ่ คอบว่าพ่อกินแต่เคมี พวกผักชีผักบั้งผักกาด ฮู้แต่ฟาดว่ามันถูกใจ ให้ละวังละไว
เอาไว้สาแห่น อย่าสูมัวตั้งแต่คอยตันถูลัง คับบ่ทราบกะสิเว้าให้ฟัง อย่าสูตันถูลังพ่อใหญ่หัว
เดิ่น....

เอาหานี้ ยับเข้ามาไกลๆ พ่อใหญ่โบราณ เจ้าเป็นผู้ชำนาญในเรื่องการซื้อ กินสู่มือบ่ได้ปลุก
เอง มีแต่เล็งไปทางตลาด มีบ่ขาดของซื้อของขาย มีหลายๆ เจ้าหามาสอบ คับบ่กัณฑ์กะมา
แต่ประจวบภาคใต้ไกลโข คับบ่กัณฑ์กะมาแต่ป่าตี้ว ส้มจี้วๆ บ่กัณฑ์พิจิตร ปลาสดปลาแดก
ขอนแก่น พิกกะแล่นมาแต่เมืองศรี กระเทียมมีกินอยู่ไหวๆ มาแต่แผ่นดินใหญ่ บ้าน-

เมาเซตุง ปลาตุกปุงน้ำยาข้าวปุ้น กะเอามาแต่ฟู้นเมืองกาฬสินธุ์ ผงชูรสกะบินมาแต่ยี่ปุ่น
ย่าหมุ่นๆ บักหุ่งนมยาน มาแต่มุกดาหารไกลอยู่บ่ช้อย แดงจ้อยว้อยแม่นบักเชื่อเคื้อ กะมาแต่
บ้านเหนือเมืองเลยฟู้นตัว คันบักถั่วกะมาแต่ฝิ่งซี มีแต่สารเคมีเต้ดั่งถ้วนๆ กะปุดองกะฝั้น
ห้วนทางซ้ายทางซัว เอาแพลายมัดหัวมาตะพะมา ทางกะปีเผิ่นฝั้นยางซ้าๆ มาแต่เมืองชน
น้ำปลาขนมมาแต่ชายฝิ่ง หูถ่างนึ่งคอยถ่าเสวย ฮู้บเวียเขาใส่ยั้งแห่น มีตั้งแต่กินเอากินเอา ฮู้บ
เขาผู้ได้เผิ่นปลุก ราคาถูกฝั้นแห่งซ้อหลาย คันว่าปลาจะตายแต่ปี09 เอามาเข้าอาบฟอม-
มาสิน ขายให้เจ้าซ้อกินฮู้ไว้สาแห่น ออย่ามัวแต่ถ่าตันถูลัง คันช้อยบอกให้ฟังบ่ได้ห้ามแบก
ฮู้แต่เรื่องสีแตกมันกะบ่ดี บ่อยากให้เป็นผีไวเกินกว่าเหตุ คันพ่อแม่บ่ปฏิเสดเฮ็ดนำทำตาม
นาเจ้ากะสิงามปลงทุนมาก บ่ฮื่ออยากแนวอยู่แนวกิน เอาไปขายจนวินฟู้นตัวพ่อใหญ่.... สี
นนวน...

...พี่น้องเอ๋ย...

เผินว่าฟ้าตั้งก่อน ให้หาต่อยทางสบาย อย่าลู่ไปหาแฮ็ดสิ่งลำคานเจ้า เขาแฮ็ดหลายมาแล้วจน
มือบางเสื่อขาด ซื่อหาบาทกะไตกินลันอิมพุง...พุ้นตัว...

โอะละหนอ... เผินว่าไม้เอ๋ยไม้ ไม้่น้อยไม้ใหญ่ คั้นไม้ไผ่กะต่างเหล่าต่างกอ คำว่าเพียงว่าพอมัน
บ่มีดอกเหล่า อย่าลู่เว้าเข้าป่าเข้าดงหลายห้า เว้ามา ๆผู้ได้สิเสื่อ มีแต่คนเขาเบือเว้าไปดง ๆ
กูย่านก่อนดินโพนมันสิมีปีก อย่าลู่เว้าไปอีกผู้ฟังหนวกหู กะลามึงกะลาสุกุกะบ่เสื่อ อย่ามา
เว้าให้เบือมึงเกิดลุนกู ปะสาสุหัวชี่กา ๆ อย่ามาตากเป็นบ้ำสอนขวน คั้นลู่ชี่เป็นควนกุสิจิดอยู่
สุกอยู่คือเก่าคือเดิม บ่เห็นเสริมแขนขามาใหม่ บินไหว ๆได้บ่พวกสุ แฮ็ดตุ ๆได้เงินจักล้าน
เหลียวเบ็งบ้านพอปานฮังหนู มันบ่ปานเฮือนกุหลังสูงหลังใหญ่ เว้าพุ้นเงินกะเต็มถงเต็มถ่
อยากซื่ออียิ่ง อย่ามาเว้าให้ฟัง ๔

กูบั้งติดดอก อย่ามาบอกให้เฮ็ดอินทรีย์ มันบ่พอสิมีสิรวยกว่า เสียงคนสำเภษตรพอเพียง
กูกะคิดอยากเถียงจนฮอดมืออื่น ไผสิหลั่นกูนอทางรวย กูยังอยากซื้อควาย ซื้อหมู ซื้อช้าง
อยู่ว่างๆกูอยากได้ตาเว็น ยามเย็นๆกูฝั้นอยากกินเหล้า กินแล้วเข้าบ่อนไฟแสงสี บ่อนมันมี
ของดีชาขาวชาอ่อน พาเข้าบ่อนฮอดเข้าพุ้นแหลม อย่ามาเว้าแฉ่พอเพียงพออยู่ ชุมพวกหมู่
ลูกเต้าลูกหลาน กะบ่มีอาหารให้เขาสิแตก คั้นแมนเฮาเฮาแบก เขาคั้นเฮาหา ทางด้าน
การศึกษา กะบ่เดินบ่ย่าง หยั่งกะสว่างสู่อันสู่น่าว ย่านตั้งแต่มันแหลวพอปานข้าวปาด มีแต่
พินไม้ชาดเขาสีสุมหัว อย่าสูมาหาตัวจ่างกะบ่เสื่อ ให้สูไปเฮ็ด กับเตียบบ้านไก่อบั้น หรือสูสิ
พนั้นลงเงินเอาบ่ กูสิต่อร้อยละสตางค์ ย่านตั้งแต่สูคางกาบตีนมับ ๆ อย่าสูมาหานับเม็ดเชื่อว่า
หมาน ไปตกกกล้าข้าวสานเห็นแต่ผีบ้า ๔

ถูกระชังน้ำหน้าคั้นไว้ไปหลาย ปานว่าเฮาหุหวายตาบอดหุหนวก เวว่าปวกสิก่อโพนในกลาง
หนอง ไปเอิ้นพ่อสุมาลองกุสิหนึ่งเบ็ง คนต้องเฟ็งเฮือนไกลเฮือนไกล คือกับประเทศไทยมีหมู่
มีพัวก เผื่อสิบวกหัวคิดปัญญา ได้ปีักษากันในขงเขต เอ็นว่ามีตรประเทศในโซนเอเชีย ไป
ทางเหนือจีนแผ่นดินใหญ่ เลยเข้าใส่โซเวียตรัสเซีย ขั้วโลกเหนือภูเขาน้ำก้อน กะยังมีซาอ่อน
บัพแผ่ผู้ได้ เฮากะต้องผูกใจเป็นพันธมิตร อยาสุคิดคือเด็กประถม หรือมีแต่ฮ้านผมบักอินทรีย์
ใหญ่..... สีนานวน....

ก้าวก่อนจี้เก่าก่อนกางเหิง

เลิงเลิงสรรแต่งมาโฮมเต้า

กำการต้องตักตวงตั้งต่อ

เลิงแต่เรื่องเร็วร้ายลบเร็ว

กางแหงห่วยห้วนาค้วยเหิงยง

เตียงเอียงซ้อนเขี้ยวตัวสุมเลิง

ก้าวสู่เว้งเว้งเว้งวังเวิง

วังเวงเสียงเสียดสีเฮียวไม้

กาลไปหน้าเกินการกุกกล่าว

มีดแปดด้านไผฮู้ส่องเห็น

กาเส้นก้อมเคือกอยเกี่ยวกาย

ปูดปูดฮ้องทางพุนนกยั้ง

การต่อตั้งคิดอ่านกาลไกล

แสนกรรदानสำเทียวทางเว้ง

หลงเริงเส้นการมณัรวงหลอก

เหลือแต่ส่งสิ่งน้อยฮัดห้า

คิดจำล้าหน้าต่อนทองคำ

นำทางคตมิตมุงแนวไม้

ดินทางไต้เต้ตอล้มกุ่ม

ตอห้าต้มตำต้องแต่ตีน

หมุ่มตรี้นมาตอดดินโต

เจ็บเต้ตอต่อแดนมาซ้ำ

เมานำไม้เต้ตอดินแตก

ต้นเหล่าฮ้างมาญ้าใส่แผ

แลทางชายก้านกายเคือกาว

กกกุงโกนกายเกียหินก้อย

กกแกกั้นกกโกก้านกาง

ตกล่างฮ้างคาสิ่งเบ็งลิ่ง

ก้อนหินจึงมาทับหัวกะมอง

โอยโอยคางผู้เดียวกลางด้าว

กอยเคือด้ามก่อตั้งเรือดหลัง

สุนคักแท้หลงฮ้องด่าลิง

กัตแขว่นี้้งนำกึ่งมีแตน

บินลับสนส่วนกันเ็นส่าง

ก้อทางสว่างก้อกลางหลังผ่อง

หนาแขว่บั้งก้อส่งฮอดห้า

กอยใจกำกำห่อถงยา

หากับไฟเหี้ยไฟทางพุ่น

สุนพ่อฆ่าฟันยาพอเบ่ม

ไฟต่อแล้วครวนกุ่มไร่แตน

กรั้นโกดแค้นการเกิดปางกรรม

ตามนำทันแต่ปางพายส้อย

งอยหินก้อนดิ่งยอยไม้ย่อน

ควเคี้ยหาไม้ค้อนนำฆ่าไร่ลิง

มิดอั้งตั้งลิงบ่เห็นเงา

งัวเงียคิดหาเอยปานบ้า

ลืมน่าเจ้งวางงอยখনบาก

ซี้แตกแล้วหนีจ้อยบ่เอา

เสียงนกเค้าฮ้องอยู่เทิงหัว

ตัวของมันถ่ายมูลลงพร้อม

ซอมเห็นแล้วมาสุนคักแหง่

แนวบ่มีน่าเจ้งคือคู้นคักนอ

มีคำพังเพยเกี่ยวกับนกที่ปราชญ์อีสานท่านกล่าวไว้ว่า “ไม่มีค้อนนกกก็คู้น” แต่คนอีสานก็ไม่นิยมพูดสั้นๆ จึงคิดบทคำพังเพยอีกบทมาต่อกันเพื่อให้หลายคำ เวลาพูดจะไม่สั้นและฮ้วนเกินไป ตัวอย่าง “บ่มีแหปลากะบ่อน บ่มีค้อนนกกะคู้น” อย่างนี้ซึ่งแปลว่า -ความไม่รอบคอบ ความมั่งมันแต่

แต่ในด้านเดียว มันเป็นความผิดพลาดอย่างมาก ๆ โศคราตต่าง ๆ บางครั้งมันไม่ได้มาโดยตรง
เสมอไป ที่เราเรียกว่าการรอยหรือผลพรอยได้ เมื่อเราไม่เต็มพร้อมก็จะเห็นแต่รานั้น แต่
ไม่ได้รานั้น การมุ่งผลเลิศเพียงด้านเดียว มันทำร้ายผู้ปฏิบัติงานทำให้เขาเหล่านั้นหมด
กำลังใจ ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานของทางการ ที่ชอบประเมินผลในด้านเดียว เป็นการ
ทำงานของผู้มีความรู้ แต่ไม่ใช่ผู้มีปัญญา ทุกวันนี้เราได้แต่ผู้มีความรู้เขาไปทำงานไม่ว่าจะ
เป็นระดับหัวหน้า หรือลูกน้องก็ตาม มันเป็นอย่างนี้ ยิ่งข้าราชการ ทหารตำรวจแล้วก็ยิ่งน่า
เห็นใจ เราเคยไปติดต่อกับหน่วยงานเหล่านี้ บ่อยครั้งจะได้รับคำตอบว่า นายไม่สั่งทำไม่ได้
ต้องรอนายก่อน ต้องถามนาย ดีนะที่ไม่ได้เป็นข้าราชการกับเขา ไม่งั้นอาจได้ไปเที่ยวฮ่องกง
แล้วก็มาได้

นอนไม่หลับขยับหายใจลำบาก
เพราะแม่บ้านไม่อยู่ดูแล
เกือบเที่ยงคืนตื่นตระหนกหัวอกเรา
ขออย่าเป็นเช่นเขาที่กร้าวมา
เมื่อเป็นไข้เยียวยาอย่าซ้ำหาย
ให้มีทางเบี่ยงบายที่หมายหา
พบยาดีสมเหตุเจตนา
จะได้มาสร้างสถานงานมวลชน
กับคนที่ขลาดเขลาเป็นบ้ำหลอม
ให้เพียบพร้อมตามเจตสมเหตุผล
ผู้ยากไร้เหล่านั้นคือชั้นชน
ยังไม่พ้นโศรณหนองต้องช่วยกัน
ต้องช่วยเขาเหล่านั้นมิทันสาย
เราสบายอยู่อย่างต่างแบ่งสรร
ช่วยเขาผ่านยุคเข็นเห็นแสงจันทร์
เป็นการทานที่คุ้มทุกข์นลง

ความเจ็บไข้ได้ป่วยหมอช่วยได้
ผ่อนผองภัยด้วยคำอาณิสสง
ฝนหรือตกทั่วแคว้นแดนภพพง
ก็ยังคงเลิกราเมื่อฟ้าจาง
กับคืนนี้ที่นอนร้อนละอู
ตั้งประทุด้วยไฟประลัยสาบ
ความร้อนรอรบเร้าเข้าทุกทาง
ไม่อาจนอนหลับอย่างสบายใจ
เพียงพัดลมโรมกายมีครายร้อน
แต่เพียงผ่อนตามผองพอนได้
ร้อนในจิตคิดครุ่นให้วุ่นวาย
เรื่องเจ็บกายได้ป่วยช่วยไม่เป็น
ก็หวังพึ่งโรงหมอขอให้หาย
หากความเจ็บเป็นทรายหมายขุดเข็น
จะเจ็บกรวดชนหินที่กระเด็น
มิให้เป็นผองเสนียดเบียดร่างกาย

ได้แต่ดูด้วยปรองและสงสาร

คอยรับการสั่งขอพอทำได้

พนักงานหรือช่วยจับอย่างจับไว

หนักป่วยไข้ช่วยแต่แค่หายา

นอนไม่หลับขยับหาคำลาอ่าน

หลายตำนานผู้เขียนเพี้ยนเสาะหา

บ้างก็บอกคุณผลของต้นยา

ให้กินหาสุดดมพรหมประคบ

ยาพื้นบ้านแผนไทยสมัยปู่

ก็จริงอยู่ใช้ได้ใช่สยบ

แต่ทุกวันโรคร้ายเหนือไตรภพ

จะถูกรบชิงชัยต้องใหญ่จริง

การรักษาคือมาตัดใบยอด

ยังเล็ดรอดต้นตอรอดแตกกิ่ง

มาจับแต่ปลายเหตุสมเพศจริง

คอยติติงห้ามปามแต่ตามใจ..

ครั้นจะเอาจริงเอาจังทั้งระบบ

ก็จะพบดินผิวยี่ได้

เพียงแต่เป็นหอยปูหรือสุไคร

จมอยู่ในน้ำขุ่นก็บุญเธอ

ความเหน็ดเหนื่อยคนเหนือชนชาติ

เหนืออำนาจรัฐเราเขาเสนอ

รู้ไม่ทันลูกยกก็ออเออ

คอยบ้ำเรออุดหนุนทุนต่างแดน

ประวิฬสิเขี้ยวเที้ยวรุกแรง

จึงบานเบ้งทั่วไปไวชั่วแรน

เกิดอาชีพขายสารบ้านขาดแคน

ปุ๋ยเคมีอัดแน่นทุกไร่เนา

ได้ผลดีมากหลายทั้งนายบ่าว

ขอบพระคุณท่านทำวทุนช่วยข้า

ขอกราบบาทผู้เฟื่องเรื่องปัญญา

ช่วยวางแผนพัฒนาให้ข้าเกิน

ก็เข้าทางหมาป่าคอยร่าเื่อ
อนูเนื้อล้าเนาป่าเขาเขิน
ร่วนแต่มังสาหารกินนานเกิน
จะหลอกเดินเข้าบ่วงทุกช่วงวัย
จะเก็บกินให้นานชั่วการตักปฏี
หากชะยับตนตัวทำหัวใส
จะบีบให้จนตรอกทั้งนอกใน
ที่อยากใหญ่ซื้อหามาขุนเอง
ก็ดีใจได้ทำแทนแผนของชาติ
ท่านฉลาดไวใจใช้ต่างซ่า
จะอีตอาดบางตอนมีผ่อนเรียง
มีแผนไกลแผนใกล้ได้ช่วยเหลือ
แผนรีบเร่งใช้เวลาเพียงห้าปี
ประเทศนี้เมืองนี้มีข้ออ่อน
กษิกรอยู่กระจายกันหลายที่
ต้องรวมกลุ่มกันไว้ให้มันดี
เอาเทคโนโลยีใส่เข้าไป

เพราะรายได้กิจกรรมยังต่ำมาก

จึงอดอยากมากเหลือทั้งเหนื่อได้

ทั้งไม่งามสวนก็รกหน้าตาก็

ต้องเร่งสารเคมีให้นำเข้ามา

ตั้งแต่ปีสุนัขพี่น้องเอ๋ย

จนร่วงเลยถึงนี้ก็ปีทำ

สืบสืบแปรหน้าร้างแห่งเวลา

ผลก็คือร้านขายยามีเคลื่อนเมือง

จากแผนหนึ่งไทยแล่นถึงแผนสิบ

มาไกลลบลูทางอย่างต่อเนื่อง

ขายลมปากมุกสาพารุ่งเรือง

จะสิ้นเป็องค่ายาไม่ว่ากัน

ได้เงินทองของขายวันหลายร้อยล้าน

กะจิบจ้อยจานเคื่องใช้ชั่วไ่ก่ขัน

เอาเคื่องใหม่มีตราทำพ่น

ก็วิ่งกันให้วุ่นฝุ่นกะเจิง

เกิดคำขานว่าไทยวังไรเหล็ก

ตัวใหญ่เล็กเล็งเงาจนเขลาเหลือ

จนลืมนึกกลิ่นมันฝั้นกระเจิง

หลงละเริงลืมนอนจนถาวร

ในบางช่วงแผ่นดินของพีบี๊ก

ชวนเป็นนิกท้วนากันนอน

แต่เมืองนี้เป็นเขตเกษตรดกร

ก็เป่ามโนให้ลึนอนทุกตัวตน

สี่สิบปีเคมีการเกษตร

ทุกถิ่นเขตข้าวดีมีดอกผล

ร้อยละสิบสามงามดีมีทุกคน

ต้องเวียนนวนเวียนว่ายพิมรายมือ

อีกระลิวว่าเสือเอเชื่ออาคะเน

อย่ารังเลนองไทยได้สมซื่อ

เศรษฐกิจนำหน้างานหาสื่อ

ผลก็คือน้องไทยจะใหญ่จริง

ก็โอเคพี่บ๊ิกไม่พริกผัน

ต้องตัดสรรเรียกมาว่าใหญ่ยิ่ง

มาลงทุนค้าขายให้จ่ายจ่ายจ่ายจริง

แก้กฎหมายหลายสิ่งทีขวางทาง

อุตสาหกรรมต้องนำการเกษตร

ทั่วประเทศป่ามากต้องถากถาง

ต้องปลูกอ้อยมันป่อต่อเส้นทาง

หากดินจางต้องรุษปุ๋ยเคมี

ในชั้นต้นป่ามากไม่ยากเหนื่อย

เปิดสัมปทานโรงเรือยศิริศรี

ได้เงินจากขายไม้กำไรดี

ถัดอีกปีกะสิกรรมทำกำไร

เพียงไม่ชั่วอึดใจป่าไม้หมด

พี่ก็อดน้องก็อดทำงไ้ได้

มาคิดแผนงามหรุสู่เส้นชัย

ทุนนิยมแนวใหม่จะพาเดิน

ฟังพี่บ๊ีกพริกหาปัญญาเยี่ยม

ความเท่าเทียมเท่าทันหน้าสรรเสิน

การค้าขายวงจำกัดขัดทางเดิน

สินค้าเกินเงินน้อยคอยขาดทุน

เกิดบ้านไทยเมืองไทยคือได้โชค

เป็นครัวโลกยกระดับปรับกระสุน

ความเท่าเทียมหน้าตาพาเจือจุน

จะได้ทุนก้อนโตไปโหมดงาน

เอ็บทีเอเสรีทางการค้า

เร่งประชาทุกทิศผลิตอาหาร

ของเกษตรส่งทั่วคว้จักวาทน

ฟังเพดานภาษีไม่มีเลย

ใครใครค้าค้าได้ไม่ยุคนึง

ความรวยวิ้งเขาหาอย่าอยู่เฉย

ทุนนิยมเต็มใบคว้ได้เลย

...อย่าละเลย ส่งออกเราบอกทาง

เป็นครัวโลกโลกสลัดน้ำอูดสุ

แต่จะกินยังไม่สู้หิวหาว

เท่ารอยหมุ่แค่นี้ทั้งที่ทาง

คิดจะมาขี่ช้างจับตักแตน

หากคิดทำต้องตำพวกสารภีษ

การผลิตต้นทุนมาหนุนแผน

เป็นครัวโรคหลายหลากจากไทยแรน

จะได้นับเงินแสนหรือถูกตีน!

นอนไม่หลับชะยับหาตำราอ่าน

รับแผนงานแผนแรกเหมือนแบกหิน

ผู้ใหญ่ลืมน้ำว่าพอกิน

ทั้งตาอินตานากี่ว่าดี

แต่ตาสีตาสานิจจาเอ๋ย

จนชินเคยชอกซ้ำจำนำที่

ก็จากแผนพัฒนาที่ว่าดี

สี่สิบปีนาหายเที่ยวขายแรง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ซึ่งเหมาะสมแผนงานการเสาะแสวง

มีเงินได้สมหาค่าแรง

แต่ของแพงซื้อหามาประทัง

เป็นได้มากเสียมากลำบากป่าว

แต่เดินเข้าจมนมขุดหลุมฝัง

+สารพัดโรคมาประดาประดัง+

ผลจากทางภาครัฐอัดเคมี

ขอพูดจาภาษาของชาวบ้าน

เป็นไทยเถิดพวกท่านเจ้าหน้าที่

ก็รู้แล้วสิ่งไหนที่ร้ายดี

เงินเดือนมีอย่าขนสินบลมา

ทำงานเพื่อใครในทุกวัน

ตัวของท่านนั้นแลที่แสหา

มากดหัวชาวบ้านให้ท่านยา

สารเคมีในนากินทุกวัน

หรือช่างหัวตัวข้าไม่มายัง

มีเงินถุงซื้อหาชีวาสิ้น

กินทุกมือคืออะไรรู้ให้ทัน

ก่อนจะดันเข้าปากอยากบอกกัน

กินอาหารหวานคาวกับข้าวหอม

กินน้ำปลอมน้ำแท้แต่ละขัน

กินผักแท้ผักเทียมเทียมช่วยกัน

กินเมามันไม่ดีจึงถี่ใจ

พวกคนเมืองยิ่งเสียงกว่าใครเพื่อน

พวกมะนุษย์เงินเดือนนั้นก็ใช้

พวกที่กินไม่ได้ปลุกอย่าทุกไป

พวกสารพิษแจกให้ท่านทุกคน

เป็นของขว้นขึ้นงามตามใจท่าน

ประชานิยมเบ็งบานทุกแห่งหน

เตรฉานนำหน้าพามวลชน

จึงสับสนุนอย่างที่อยู่ทุกวัน

ทั้งโรงบาลอนามัยใจห่อเหี่ยว
จะปากเปี้ยวปากโป้งคงอยู่สั้น
โรคจะเกิดเหตุใดไม่สำคัญ
หน้าที่ท่านคือรักษาอย่าไว้วาง
อันการเกิดการตายอย่าหมายห้าม
เป็นไปตามบุญกรรมทำหลากหลาย
หากแพ้สารเคมีชีวีวาย
นั่นคือตายด้วยบุญหนุนนำมา
มันไม่เกี่ยวกับป่วยยาอย่าคิดมาก
ยิ่งใช้มากได้มากเพิ่มมูลค่า
ที่ที่ตายเพราะทุนหมดบุญญา
ใครหรืออยู่คำฟ้าอย่าหมายเลย
เป็นคำสอนของควายที่สอนควาย
สิโรราบกราบควายเถิดควายเอ๋ย
ทั้งทุ่งหญ้าแต่สารพิษไม่คิดเลย
สมคำเอ๋ยว่าควายของควายไทย